

Miloš Kužvart - Milan
Uhde - Jan Petránek -
Antonín Matzner -
Jan Jůn - Antonín
Zelenka - Jan Címický
- Barbora Kroužková
- Petr Voldán - Jindra
Klímová

ROZHLAS

úplný program
rozhlasu a televize
od 15. do 21. 5.

Miloš Kužvart: Dům uprostřed lesa budu potřebovat

JIRÍ VEJVODA

Ministrem životního prostředí je ve vládě České republiky sice jen jedenadvacet měsíců, ale lidé ho už dobře znají a vesměs ho řadí k těm sympatičtějším: nejen tím, jak vypadá, ale - což je důležitější - tím, co říká. A jak. Nespílá, neponižuje, působí věcně a zároveň lidsky. Přirozeně že i on má své protivníky a nepřátele; ani oni však nepopírají, že mu jde o věc, ne o funkci, neku-li o koryto. Ač je vysokým politikem, dá se s ním stále mluvit jako s člověkem. Proč toho nevyužít?

Čím jste chtěl být v patnácti?

Tehdy jsem měl v té věci zrovna nejasno, ale když mi bylo šest nebo sedm, chtěl jsem být řidičem autobusu nebo popelářem. Později, zhruba v osmnácti, už vítězila geologie.

Proč?

Podstatné je, čím tehdy byli moji

rodiče. Oba vyučovali - matka na základní škole, otec na vysoké.

Jak to souvisí?

Ne že by se - tak jako možná já dnes v případě mého syna - přehnaně snažili o to, abych takzvaně něčím byl. Ale je pravda, že zhruba za mých středoškolských studií mi otec velmi doporu-

čoval geologické vědy výrokem: „Geologie je dobré řemeslo.“ Netušil, že skončím jako státní úředník a ekolog.

Co jste, pane ministře, četli jako puberták?

Vzpomněl jsem si na to za krásných okolností zrovna před několika týdny. Jednalo se o útlou, ale nesmírně pod-

nětnou knížku Josefa Škvoreckého *Legenda Emóke* - a já měl tehdy, ve věku takřka již zralém, náhle možnost i číst z ní nahlas citovat v rámci nepřetržitého čtení autorovy tvorby. Když jsem po patnácti minutách četby v pražském evangelickém kostele svatého Salvátora skončil a sešli jsme se v zákristii na sklence vína se sympatickými lidmi z jazzové sekce i s panem Škvoreckým, vychutnával jsem další z paradoxů svého života. Mohl jsem za normalizace tušit, že se něco takového jednou podaří?

(Pokračování na str. 31)

ČLOVĚK A MÉDIA

Kopanec do brňavky aneb Reklama

Můj nezapomenutelný učitel ve svých přednáškách z estetiky zabrousil kdysi k námětu, který nazval poetikou reklamy. Dostal se k němu, když probíral sovětskou Levou frontu umění, jejíž příslušníci Vladimír Majakovskij, Osip Brik a ostatní propagovali činnost státních podniků. „Nigdě kromě v Mosselpromě,“ zněl jeden z klasických rýmovaných reklamních textů oznamujících, že inzerované zboží najdete pouze v objektu označeném tou děsnou zkratkou.

Tenkrát - bylo to na konci padesátých let - inspirovalo přednášejícího také americké pojednání o principech účinné reklamy. Komentoval je, aniž tušil, že po více než třiceti letech bude jeho komentář naléhavě aktuální. Soudobá česká reklama totiž většinou ani

jediný z těch principů nerespektuje. Přitom bych neřekl, že zastaraly. Stanovily například závislost účinku na délce času, který je určitému reklamnímu cíli věnován. Příliš dlouhá reklama propadla. Nejvýše byl ceněn překvapivý nápad, jehož zhuštěná realizace se kompozičně podobala zdařile vyprávěné anekdotě: únosné bylo jen to, co směřovalo k pointě.

Klasické reklamě se zaslíbili autoři ne vždy tak zvukných jmen jako lefovci, ale profesionálně si v tomto směru vydělávali na chléb inteligentní textaři, pokud smíme věřit Dorothy Sayerové a jejímu románu *Vražda potřebuje reklamu*. Z dnešní české rozhlasové a televizní reklamy by před šéfy románového sira Petra obstálo máloco. Ale budiž, hlavní slovo má zadavatel, to

jest ten, kdo platí. My, kdo se díváme a kdo posloucháme, máme možnost vypnout přijímač, jakmile nám začne nabízet, o čem zásadně nemáme zájem. Snažím se být tak hbitý, ale ne vždy se mi to podaří.

K takové nesmlouvavé nechuti mě vedou nikoli výhrady zrozené v estetickém semináři. Jsem realista. Vadí mi, že se reklamní bloky ve veřejnoprávním rozhlase a televizi liší svým provedením pronikavě od pouhého vnějšího vzezření ostatního programu. Používají neuvěřitelně neprofesionálních hlasů postrádajících základní školení, uvádějí na obrazovku postavy, jejichž projev by jako neadekvátní odmítl i nejméně náročný ochotnický režisér, a vytvářejí autonomní teritorium pitomosti a nevkusů. To, že přesto leckoho získají, není podle mě vážný argument, aby zůstaly, jaké jsou.

A tak mě napadlo, že by veřejnoprávní média měla mít vliv aspoň na povrchový vzhled reklamy, kterou zařazují. Ale hned jsem tu myšlenku zaplašil. Víím, že odporuje svatým zákonům a že by mě za ni prezident i viceprezident sdružení výrobců reklam zle znechtili. Proto jim jen věcně sděluji, že pokud mě výrobky jejich členů zasáhnou, působí, jako by se z příjmače vysunula noha a kopla mě do brňavky.

MILAN UHDE

Hudba strana 5

Dirigenti
Pražského jara:
Aldo Ceccato

Profil strana 7

S Janem Jůnem
hovoří
Antonín Zelenka

Co přináší čas strana 9

Jan Petránek:
Dějiny,
svědomí a rovná páteř

Hudba strana 21

Antonín Matzner
o Kronos Quartetu

Tydeník Rozhlas
na internetu:

www.radioservis-as.cz

Lásky čas

Ve Strahovském klášteře a také na pražském knižním veletrhu jsou nyní k vidění nejkrásnější české knihy roku 1999. Porota, která je vybírala, bohužel konstatovala, že se již několik let projevuje chronický nedostatek kvalitních ilustrovaných publikací krásné literatury a zvláště pak dětských knih a učebnic. Což je tristní nejen proto, že jsme v této oblasti bývali světovou velmocí a že je tím ohrožen další vývoj naší knižní kultury, ale hlavně proto, že zmíněné knihy otevírají dětem svět hodnot a krásy, vychovávají je a vzdělávají. Fungování příslovečné Neviditelné ruky trhu se nedaří ovlivňovat ani granty ministerstva kultury.

Komenský považoval knihy za božský dar věnovaný lidské mysli a ve svém spisku *Jak dovedně užívat knih* napsal, že „nemilovat knihy znamená nemilovat moudrost. Nemilovat moudrost však znamená slávat ze hlupáckem. A to je urážka Boha Stvořitele, který chce, abychom byli jeho obrazem.“

A tak mě napadá - nemohli bychom se pokusit onu Neviditelnou ruku trhu překonat láskou? I když na knihy třeba zrovna moc peněz nemáme, co nám brání v tom učit své děti a vnuky, aby je měli rádi? Začneme s tím hned teď v máji, kdy je lásky čas. Naučíme-li děti knihy milovat, určitě ze světa nevymizí Liška Ryška, Bajaja ani Dlouhý, Široký a Bystrozraký. V opačném případě... No, představte si, že by přestalo vítězit dobro nad zlem, obušek již nikdy s pylle nevyskočil a že by svět s oslíčkem, který se otrépe, byl provždy vystřídán světem *Sinhů*, *Bacsů* a *Pepů* z Hongkongu!

BRONISLAV PRAŽAN

(Pokračování ze str. 1)

Napadlo vás tenkrát někdy, že emigrujete?

O emigraci jsem uvažoval mnohokrát, mimo jiné i v době, kdy komunistický režim roku 1986 pozavíral právě vedení Jazzové sekce Artfóra, které teď podobná čtení organizuje. Myslel jsem ale na emigraci už v osmnácti, devatenácti letech, kdy Sovětský svaz vtrhl koncem sedmé dekády do Afghánistánu. A když jsem pak roku 1981 viděl, jak dobře funguje polská Solidarita, uvědomoval jsem si o to víc nemravnost a neproduktivnost zdejšího režimu. V mém okolí leckdo nemohl studovat - ostatně, já sám jsem nikdy nevstoupil ani do pionýra, můj otec byl vyloučen ze strany a přes velmi dobrý prospěch jsem měl velké potíže dostat se vůbec na střední školu. Měl jsem proto mimochodem tu čest se rok učit montérem elektrorozvodných zařízení, takže jsem dodnes schopen sobě i nejbližším opravit jednoduchou elektroinstalaci v bytě... Sečteno a podtrženo, úvahy o emigraci tu byly - a neodešel jsem z několika důvodů. Jednak proto, že cesta přes Jugoslávii a italské hory byla poměrně složitá. Ještě víc proto, že jsem zde už tehdy byl citově vázán k jistému děvčeti. Ale především tady byla moje obrovská vazba k této zemi. Velmi jsem chápal například zprostředkované vyprávění ruských emigrantů, kteří byli jen při projíždění březovými hájky kdesi ve Skandinávii hodně naměkko...

Pokud jste ale o odchodu uvažoval, znamená to, že jste si - jako drtivá většina z nás - neuměl představit rázný konec bývalého režimu?

Možná že poprvé se teď veřejně přiznám k tomu, jak mě rychlost, s níž to v listopadu 1989 proběhlo, překvapila. V té době jsem už několik let působil v okruhu samizdatového Ekologického bulletinu, komunikoval jsem s lidmi kolem Charty 77 a věděl jsem, že bolševik zde jednoho dne takřka půjde do háje. Ale že to bude takový kalup, že sám rád nakonec předá moc, to mě příjemně zaskočilo. Říkámi příjemně, neboť to bylo bez krve. Věděl jste brzy po listopadu 1989, že v zájmu ekologie půjdete do politiky?

Absolutně ne! Předtím jsem žil v paralelní polis, bylo mi fajn na koncertech undergroundu, u lidí jako Ivan Dejmal a podobně. Pak mě zaujal Klub angažovaných nestraníků, ale nevyhovovala mi jeho orientace hodně napravo. U nás doma máme tradici být více doleva - můj pradědeček například pomáhal zakládat sociální demokracii na Berounsku. Když jsem ale kolem roku 1993 viděl, kam se to všechno posouvá, došlo mi, že bych měl přiložit ruku k dílu.

Dům uprostřed lesa budu potřebovat

Co tím myslíte?

Po volbách roku 1992 tu docházelo k založení toho, co dnes - bohužel s dlouhým odstupem let, a škoda jich - někteří nazývají mafiánský kapitalismus: to se mělo říkat tehdy... V oblasti životního prostředí mě například vyděsilo, jak se nakládá s přírodními zdroji. Mám na mysli neuvěřitelnou privatizaci podniku Povodí, jakou by ani Margaret Thatcherová neudělala,

Chybělo by vám tam nicméně něco z civilizace?

Jediné, co bych tam potřeboval, by byly moje knihy, které teď nestihnou přecházet.

Jste ochoten pojmenovat klíčové výhry a prohry v oblasti životního prostředí České republiky za dobu, co jste v úřadě?

Snad se mi především podařilo ve společnosti obecně povýšit vnímání

ře formulovány proto, aby si jich média všimla. Pokud mě ale kritičtí lidé typu Dejmal, Koháka nebo mého bratra povzbuzují, abych pokračoval, беру to jako závazek. Jistěže se třeba s takovým Hnutím Duha v mnohém lišíme, ale často je to - řekněme - odlišným výkladem skutečností. Třeba údajné těžby dřeva na Šumavě.

Mluvě o tamním Národním parku, novela zákona nyní předala je-

anebo ložisek nerostných surovin. Hledal jsem tedy, kde zakotvit politiky, a na základě mých starších kontaktů to byla sociální demokracie. Když byl v únoru 1993 do čela strany zvolen Miloš Zeman, kterého jsem znal ještě z Kruhu nezávislé inteligence, bylo vše jasné.

Vášim novodobým guru se také stal profesor Erazim Kohák...

Ano, setkal jsem se s ním poprvé na podzim 1992, když vznikla Společnost pro trvale udržitelný rozvoj. S velkou radostí jsem zjistil, že v exilu dlouhodobě působil na půdě sociální demokracie, že je to člověk věřící, hluboce myslící a přitom velice skromný.

Až skončí tato vláda a vy přestanete být ministrem, uměl byste - tak jako kdysi on - žít na čas v domě uprostřed lesa, bez elektřiny, bez vody?

Mám dokonce pocit, že to budu náležitě potřebovat.

potřeb životního prostředí a jeho ochrany. Vyplyvá to z průzkumů veřejného mínění a jsem tomu velmi rád, neboť to byla součást mých strategických úvah ještě dávno předtím, než jsem byl jmenován do vlády. Když jsem 22. července 1998 nastoupil, číhala na mě řada kostlivců ve skříni - nedořešená výstavba dálnic, Temelín, absence energetické a surovinové politiky, zoufalý dluh ve vztahu k zákonodárství Evropské unie... Začít to řešit nešlo bez podpory veřejného mínění! A co se mi myslím podařilo? Celá řada zákonů a vyhlášek se dostala do Sbírky, což je za tu dobu velký posun.

Souhlasím, ale věří vám totéž ekologičtí aktivisté? Nezklamal jste je?

Myslím, že ne. Uvědomme si, že i nevládní ekologické iniciativy, které o sobě netají, že jsou nátlakové, se vlastně pohybují v politické oblasti. Jinak řečeno, jejich výrok, stanovisko, tisková zpráva jsou často tak ost-

ho lesy, které kdysi stát vyvlastnil, obcím. Je to rozumné?

Je to něco mezi problémem a katastrofou. Řada politiků v této zemi se dnes sice tváří, že směřují do Evropské unie, ale ve skutečnosti by jim bylo lépe v šedesátých letech nebo někde v banánové republice. Území v národních parcích civilizovaný svět naopak vykupuje! Náš zákon teď jde proti tomu, ačkoli jsem dělal v parlamentu, co jsem mohl... V nejbližší době to bude znamenat výdaj od šesti do dvanácti milionů ročně jako kompenzace obcím, které nebudou moci využívat své lesy na území Šumavského parku tak, jak by chtěly, to jest hospodářsky. A že ten zájem mají, je nabitelný. Víte, jednal jsem v té věci opakovaně se senátorským klubem ČSSD, ale ten se poté - hned po klubu ODS - o prosazení této novely procentuálně nejvíc zasloužil, z čehož jsem byl zdrcen. Navrhoval jsem totiž jiné řešení, technicky jed-

noduché a politicky mravné: ano, co bylo ukradené, nechť je vráceno, ale pak ať se postupuje jako v případě restituentů budov, jež byly mezitím zničeny. Ať se obcím nabídne náhradní plnění - konkrétně jiné lesy vně parku! Naprosto jednoznačně však proti tomu vystoupil ministr zemědělství inženýr Fencel.

Máte ve vysoké politice přátele, anebo je to protimluv?

Dovedu si představit, že pojedeme na víkend s dětmi třeba s Pavlem Mertlíkem.

V sociální demokracii pozorujeme vření, neřku-li zárodek vzniku frakcí. Co vy na to?

Za děsivé bych naopak považoval, kdybychom byli monolitem bez vnitřního vývoje. Zmíněné vření je dáno řadou problémů, které jsme měli ještě coby opoziční strana a které se zmnohonásobily po příchodu k moci. A mohu jen zopakovat, že v nynější sociální demokracii mají čím dál tím větší vliv různé lobby, různé zájmové skupiny. Problémem českých intelektuálů, jak ho popsal už Masaryk, je ovšem to, že když je politika naštvá, otočí se k ní zády. Asi před devíti měsíci jsem přesto společně s Petrou Buzkovou obnovil ve straně platformu pro trvale udržitelný rozvoj, které říkáme jednoduše zelená, jako otevřené seskupení členů strany i sympatizantů a jsem potěšen, že naše schůzky jsou hojně navštěvované a velmi věcné. Má-li i toto být vření, rád k němu přispěji. Jsme totiž na pomyslné křižovatce: buď budeme moderní sociální demokracií, jaká vládne ve dvanácti z patnácti zemí Evropské unie, nebo se zahledíme do sebe, do své moci a více méně budeme kapitulovat před problémy, které jsme se zavázali řešit, ne obcházet.

Kdyby vaše strana v příštích volbách uspěla alespoň v koalici rovině, dáte najevo svůj zájem zůstat ministrem?

Mám-li o něco zájem, řeknu si o to v pravý čas. A do 6. června 2002 je dlouhá doba.

Ted' z jiného soudku, pane ministře. Výkon vysoké funkce prý muži - zvláště svobodnému či, jako ve vašem případě, rozvedenému - přidává na sexappealu. Pozorujete to také?

Ano, bohužel. Týká se to slečen a dam z vyšší společnosti. Moje nynější přítelkyně k nim ale nepatří, jde jí doufám o nadčasovější záležitosti.

A čím by tedy vlastně měl být váš syn?

Je mu teď třináct let, zatím zdaleka nemá vybráno, což je správné. Snažím se ho vést k přírodním vědám, ale ať jednou dělá to, co ho bude těšit.

SVĚT KNIHY 2000

6. MEZINÁRODNÍ KNIŽNÍ VELETRH

Z DALŠÍCH PROGRAMŮ

- ★ Široká nabídka a prodej knih ze všech oborů
- ★ Autogramiády, autorská čtení
- ★ Setkání se spisovateli a známými osobnostmi
- ★ Divadelní a filmová představení
- ★ Výstavy
- ★ Předávání literárních cen a anticen
- ★ Odborný, literární a zábavný program po celou dobu veletrhu
- ★ Pořady pro děti

Více v Katalogu doprovodných programů zdarma u Vašeho knihkupce

POD ZÁŠTITOU MINISTRA KULTURY A PRIMÁTORA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

SPISOVATELÉ NA VELETRHU

PAULO COELHO **BRAZÍLIE** ★ KJARTAN FLØGSTAD **NORSKO**
JON FOSSE **NORSKO** ★ EINAR MÁR GUDMUNDSSON **ISLAND**
PAVEL KOHOUT **ČR** ★ FRANÇOISE LALANDE **VALONSKO - BRUSEL**
GEERT VAN ISTENDAEL **BELGIE** ★ ANJA SNELLMAN **FINSKO**
YVES SWOLFS **VALONSKO - BRUSEL** ★ ZDENĚK ŠMÍD **ČR**
SOTI TRIANTAFILLOU **ŘECKO** ★ MÄRTA TIKKANEN **FINSKO**
GAIL JONES **AUSTRÁLIE** ★ THOMAS GUNZIG **VALONSKO - BRUSEL**
ANDRÉ SCHMITZ **VALONSKO-BRUSEL** ★ JÁCHYM TOPOL **ČR**
MICHAL VIEWEGH **ČR** ★ ANDREJ VOZNĚSENSKIJ **RUSKO**
JÍŘÍ ZÁČEK **ČR** A MNOHO DALŠÍCH

ČESTNÝ HOST
VALONSKO - BRUSEL
TÉMA
MĚSTO V LITERATUŘE

12. - 14. KVĚTNA 2000

11. KVĚTNA

POUZE ODBORNÁ VEŘEJNOST

VÝSTAVIŠTĚ PRAHA

PRŮMYSL OVÝ PALÁC

DENNĚ 9:00 - 18:00 HOD.

CSA
OFICIÁLNÍ
DOPRAVCE

PORADATEL
SVAZ ČESKÝCH KNIHKUPCŮ
A NAKLADATELŮ

reacar

SPOLUPORADATEL
HLAVNÍ MĚSTO PRAHA
VÝSTAVIŠTĚ PRAHA

pemic
PŘÍTEL VELETRHU

PRODUKCE
SVĚT KNIHY S.R.O.
WWW.BOOKWORLD.CZ

ČESKÝ ROZHLAS